

ZUZANNA KOMADOWSKA¹

Wyzwania i perspektywy praw autorskich w kontekście prac generowanych przez sztuczną inteligencję

1. Wprowadzenie

W dzisiejszym dynamicznym świecie technologicznym sztuczna inteligencja (SI) rozwija się w niespotykanym tempie, przekształcając nie tylko nasze sposoby pracy, ale również kreatywność i wyobraźnię. Jednym z najbardziej intrygujących aspektów tego rozwoju jest zdolność SI do generowania autentycznych i złożonych treści artystycznych, literackich i muzycznych. Jednakże wraz z pojawieniem się tych nowych możliwości widoczne i naglące stają się wyzwania związane z prawami autorskimi. Dzięki coraz bardziej zaawansowanym algorytmom i technologiom uczenia maszynowego sztuczna inteligencja może tworzyć dzieła, które wizualnie, emocjonalnie i intelektualnie przypominają te stworzone przez ludzi². Od obrazów po utwory muzyczne, dzieła generowane przez SI wzbudzają zainteresowanie zarówno wśród odbiorców, jak i ekspertów zajmujących się prawem autorskim. Pytania dotyczące praw autorskich w kontekście twórczości generowanej przez SI są coraz bardziej złożone i istotne: Czy dzieła wygenerowane przez SI powinny być traktowane jak tradycyjne dzieła sztuki i chronione prawem autorskim? Jak można skutecznie zarządzać prawami autorskimi w przypadku twórczości generowanej przez SI, zapewniając odpowiednie wynagrodzenie dla twórców i zachowując równowagę między innowacją a ochroną intelektualną?

Celem niniejszej pracy naukowej jest dogłębna analiza tych wyzwań oraz zbadanie perspektyw dotyczących praw autorskich w kontekście twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję. Poprzez interdyscyplinarne

---

1 Zuzanna Komadowska – Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, e-mail: zuzanna.komadowska@student.up.krakow.pl.

2 J. Kaplan, *Sztuczna inteligencja. Co każdy powinien wiedzieć*, Warszawa 2019, s. 47–48.

podejście, łączące w sobie aspekty prawne, technologiczne, etyczne i społeczne, pragnę zgłębić istniejące dylematy i poszukać rozwiązań, które będą zarówno sprawiedliwe dla twórców, jak i odpowiednie dla dynamicznie rozwijającego się obszaru sztucznej inteligencji.

W ostatnich latach postęp technologiczny przyczynił się do znacznego rozwoju sztucznej inteligencji, definiowanej jako zdolność maszyn do wykonywania zadań, które wymagają ludzkiej inteligencji. Sztuczna inteligencja obejmuje wiele technik, takich jak uczenie maszynowe, sieci neuronowe czy przetwarzanie języka naturalnego, które umożliwiają maszynom analizę danych, uczenie się na podstawie doświadczeń, rozpoznawanie wzorców i podejmowanie decyzji. W rezultacie SI znajduje zastosowanie w różnych dziedzinach – od medycyny i finansów po sztukę i kulturę. Jednym z fascynujących aspektów SI jest jej rola w procesie twórczym. Dzięki zaawansowanym algorytmom i technologiom sztuczna inteligencja jest zdolna do generowania autentycznych i złożonych treści artystycznych, literackich i muzycznych. Może to obejmować tworzenie obrazów, pisanie tekstów literackich, komponowanie muzyki czy nawet projektowanie nowych wzorów graficznych. Wiele z tych dzieł ma na tyle wysoką jakość, że trudno odróżnić je od tych wygenerowanych przez ludzi. Wraz z rozwojem SI i jej rosnącą rolą w procesie twórczym pojawiają się istotne wyzwania prawne, zwłaszcza w zakresie praw autorskich. Tradycyjnie prawa autorskie przysługują ludzkim twórcom, którzy tworzą dzieła dzięki swojej kreatywności i pracy intelektualnej. Jednak w przypadku twórczości generowanej przez SI kwestia praw autorskich staje się znacznie bardziej skomplikowana. Dynamiczny rozwój SI wymaga równowagi między ochroną praw autorskich a promocją innowacji – należy znaleźć sposoby, które z jednej strony zapewnią wynagrodzenie i uznanie twórców SI, a z drugiej umożliwią dalszy rozwój technologii bez nadmiernych ograniczeń prawnych.

2. Przegląd rozwoju SI i jej wpływu na dziedzinę twórczości

Termin „sztuczna inteligencja” został wprowadzony przez Johna McCarthy’ego w 1956 r. podczas konferencji w Dartmouth³. Jego podejście zakładało, że inteligencję można symulować za pomocą komputerów, tworząc programy zdolne do rozwiązywania problemów w sposób podobny do ludzkiego myślenia. Ze względu na jej złożoność i interdyscyplinarność obejmuje obszary takie jak psychologia, kognitywistyka, filozofia, informatyka i robotyka. Istotą SI jest zdolność podejmowania nieprzewidzianych decyzji, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym kodzie programu z powodu skomplikowanych algorytmów i wielu czynników.

3 M. Warszycki, *Wykorzystanie sztucznej inteligencji do predykcji emocji konsumentów*, Warszawa 2019, s. 112–113.

Sztuczną inteligencję dzieli się zazwyczaj na słabą (ang. *top-down AI*) i silną (ang. *bottom-up AI*). Silna SI wykazuje pewne cechy samoświadomości i może dorównywać ludzkiemu umysłowi, podczas gdy słaba jedynie pozoruje inteligencję, bez posiadania świadomości. Test Turinga, opracowany już w 1950 r., był próbą określenia, czy maszyna może być uznana za samoświadomą, jednak obecnie kwestionuje się jego trafność, ponieważ koncentruje się on głównie na umiejętnościach komunikacyjnych maszyny⁴. Pojęcie sztucznej inteligencji ogólnej (ang. *artificial general intelligence*, AGI) różni się od pozostałych tym, że AGI potrafi rozwiązywać różnorodne problemy, podczas gdy inne formy SI skupiają się na węższych obszarach. Jednak AGI nie musi posiadać świadomości, jak w przypadku silnej SI. Obecnie większość badań nad sztuczną inteligencją koncentruje się na słabej SI, chociaż istnieje wiele zespołów pracujących nad AGI. Kluczową kwestią dla zrozumienia funkcjonowania inteligentnych systemów jest uczenie maszynowe (ang. *machine learning*, ML) i głębokie uczenie (ang. *deep learning*). Uczenie maszynowe polega na przekazywaniu danych do systemu SI, który następnie analizuje je i porównuje z oczekiwanymi wynikami, by na końcu dostosować swoje działania. *Deep learning* wykorzystuje sztuczne sieci neuronowe, aby automatycznie analizować dane i wyciągać wnioski, co pozwala na szybsze i precyzyjniejsze uczenie się maszyn.

Historia sztucznej inteligencji sięga drugiej połowy XX w., kiedy badacze zaczęli eksperymentować z różnymi technikami symulacji ludzkiego myślenia i podejmowania decyzji przez maszyny. Jednym z pierwszych przełomów było stworzenie reguł opartych na logicznym wnioskowaniu, co zaowocowało powstaniem systemów eksperckich. W kolejnych dekadach rozwój sztucznej inteligencji przyspieszył dzięki postępowi uczenia maszynowego, sieci neuronowych, przetwarzania języka naturalnego i robotyki. Narzędzia takie jak głębokie uczenie, które umożliwiają algorytmom analizę ogromnych ilości danych i wykrywanie skomplikowanych wzorców, zaczęły być powszechnie stosowane, co przyczyniło się do znacznego postępu w rozwoju SI⁵. Sztuczna inteligencja znalazła zastosowanie w wielu dziedzinach, ale jej wpływ na twórczość jest szczególnie fascynujący. Dzięki zaawansowanym algorytmom i technologiom sztuczna inteligencja może wspomagać proces twórczy lub nawet pełnić rolę głównego twórcy w różnych dziedzinach sztuki i kreatywności. W dziedzinie grafiki komputerowej jest wykorzystywana do generowania realistycznych obrazów, animacji i efektów specjalnych. Algorytmy generatywne potrafią tworzyć krajobrazy, postacie i przedmioty, które wydają się

---

4 K. Kurosz, *Zawieranie umów przez sztuczną inteligencję (systemy autonomiczne) a wady oświadczeń woli – wprowadzenie do problemu*, w: *Czynić postępowanie – księga jubileuszowa dedykowana Profesor Birucie Lewaszkiewicz-Petrykowskiej*, W. Robaczyński (red.), Łódź 2017, s. 80–81.

5 K. Różankowski, *Sztuczna inteligencja. Rozwój, szanse i zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Warszawskiej Wyższej Szkoły Informatyki” 2007, z. 2.

autentyczne, co znajduje zastosowanie w filmach, grach wideo i projektach wizualnych. W literaturze i pisaniu SI może generować teksty literackie, artykuły, opowiadania czy nawet poezję. Zaawansowane systemy przetwarzania języka naturalnego pozwalają algorytmom na tworzenie złożonych narracji i dialogów, które mogą być trudne do odróżnienia od ludzkiego tekstu. W muzyce sztuczna inteligencja może komponować utwory muzyczne, tworzyć aranżacje i grać na instrumentach⁶. Algorytmy są zdolne do analizowania wzorców w istniejącej muzyce, a następnie do tworzenia nowych kompozycji w podobnym stylu lub eksperymentowania z zupełnie innymi dźwiękami i strukturami muzycznymi.

Rozwój sztucznej inteligencji wywarł ogromny wpływ na dziedzinę twórczości. Po pierwsze, umożliwił tworzenie coraz bardziej autentycznych i złożonych dzieł sztuki, literatury i muzyki, które mogą konkurować z dziełami stworzonymi przez ludzi. Dzieła generowane przez SI mogą być wykorzystywane w wielu celach, od rozrywki po edukację, co poszerza horyzonty kultury i sztuki. Po drugie, SI zmienia proces twórczy, dostarczając narzędzi i technik, które mogą wspomagać artystów i twórców w ich pracy. Narzędzia oparte na sztucznej inteligencji mogą pomagać w eksplorowaniu nowych pomysłów, analizowaniu danych czy też automatyzacji powtarzalnych zadań, co daje twórcom więcej czasu i swobody w eksperymentowaniu i wyrażaniu siebie⁷. Jednakże rozwój SI w dziedzinie twórczości niesie również ze sobą wyzwania związane z kwestiami etycznymi, prawnymi i społecznymi. Problematyka praw autorskich w kontekście dzieł generowanych przez SI staje się coraz bardziej skomplikowana, co wymaga nowych rozwiązań i regulacji.

3. Rozwój praw autorskich w kontekście technologicznym

Prawa autorskie mają długą historię, obejmującą kilka wieków. Pierwsze regulacje dotyczące praw autorskich pojawiły się w XVIII w. w Europie, szczególnie w Anglii i Francji, gdzie ustanowiono pierwsze akty prawne chroniące prawa twórców do ich dzieł. Prawa autorskie miały na celu zapewnienie twórcom odpowiedniej ochrony ich własności intelektualnej oraz zachęcanie do twórczości poprzez zapewnienie im możliwości uzyskania zysków z wykorzystania ich dzieł⁸. Wraz z rozwojem technologii cyfrowych, w tym Internetu, komputerów i nowoczesnych technik komunikacji, prawa autorskie zaczęły stawać w obliczu nowych wyzwań. Wprowadzenie możliwości łatwego kopiowania, dystrybucji i udostępniania dzieł w formie cyfrowej

6 T. Zalewski, *Prawo sztucznej inteligencji*, Warszawa 2020, s. 12–14.

7 A. Chłopecki, *Pojęcie inteligencji i sztucznej inteligencji*, w: idem, *Sztuczna inteligencja – szkice prawnicze i futurologiczne*, Warszawa 2020.

8 L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich – od starożytności do II wojny światowej*, Wrocław 2013, s. 105–111.

spowodowało konieczność dostosowania istniejących przepisów prawa autorskiego do nowej rzeczywistości⁹.

Wiele krajów wprowadziło zmiany w swoim prawie autorskim, aby uwzględnić nowe technologie i sposoby korzystania z dzieł. Wprowadzono nowe przepisy dotyczące ochrony cyfrowej, praw użytkownika publicznego, a także odpowiedzialności za naruszenia praw autorskich w środowisku internetowym. W kontekście twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję pojawiają się kolejne, złożone wyzwania prawne dotyczące praw autorskich. Nie wszystkie kraje dostosowały też swoje przepisy prawne w kwestii uwzględnienia sztucznej inteligencji jako potencjalnego twórcy. Pytania dotyczące tego, czy algorytmy mogą być uznane za autorów dzieł, czy też czyjeś prawa autorskie są naruszane przez dzieła stworzone przez maszyny, pozostają nierozstrzygnięte i wymagają dalszych interpretacji i rozwiązań prawnych. W obliczu tych wyzwań wiele instytucji i wielu ekspertów dyskutuje nad potrzebą wprowadzenia takich regulacji prawnych, które uwzględnią rosnącą rolę sztucznej inteligencji w tworzeniu dzieł. Wprowadzenie klarownych zasad dotyczących praw autorskich w kontekście twórczości generowanej przez SI jest kluczowe dla zapewnienia uczciwego i sprawiedliwego traktowania zarówno twórców, jak i użytkowników tych dzieł¹⁰. Nowe przepisy prawne powinny obejmować różnorodne aspekty tego zjawiska, w tym pytania dotyczące właściciela praw autorskich, odpowiedzialności za naruszenia praw autorskich, a także sposoby zarządzania i wykorzystywania dzieł generowanych przez SI. Konieczne jest również zachowanie równowagi między ochroną praw twórców a zachętami do innowacji i rozwoju technologicznego.

4. Ewolucja praw autorskich od czasów przedindustrialnych do ery cyfrowej

Prawa autorskie w swojej pierwotnej formie wywodzą się z czasów przedindustrialnych. Już w starożytności istniały pewne formy ochrony własności intelektualnej, np. w starożytnej Grecji czy Rzymie, gdzie autorzy mogli korzystać z praw majątkowych i moralnych do swoich dzieł. Jednak dopiero w średniowieczu i renesansie, wraz z rozwojem druku i rozpowszechnieniem książki, pojawiły się pierwsze formalne regulacje dotyczące praw autorskich¹¹. Statut Królowej Anny z 1710 r. wprowadził w Anglii ograniczone prawa autorskie dla autorów książek. Era rewolucji przemysłowej przyniosła dalszy rozwój tych praw, w dużej mierze ze względu na wzrost produkcji (maszyny drukarskie) i dystrybucji dzieł (kolej). W wielu krajach, np. w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych, wprowadzono nowe akty prawne mające

9 A. Chłopecki, *Pojęcie inteligencji...*

10 L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich...*, s. 85–91.

11 *Ibidem*, s. 19–31.

na celu regulację i ochronę praw autorskich. W Stanach Zjednoczonych Konstytucja z 1787 r. przewidywała, że Kongres może ustanowić prawa autorskie na rzecz autorów i wynalazców, co zostało później zrealizowane poprzez uchwalenie Ustawy o prawach autorskich z 1790 r.¹² Wraz z nadejściem ery cyfrowej i rozwojem technologii komputerowych prawa autorskie znalazły się w nowej rzeczywistości, gdzie kopiowanie, dystrybucja i udostępnianie dzieł stały się łatwiejsze niż kiedykolwiek wcześniej. Internet, komputery osobiste i inne cyfrowe narzędzia umożliwiły ludziom łatwy dostęp do szerokiej gamy treści, co z kolei wywołało konieczność dostosowania istniejących przepisów prawnych do zmieniającej się sytuacji.

W wielu krajach wprowadzono takie przepisy dotyczące praw autorskich, które uwzględniają wyzwania cyfrowe. Na przykład w Stanach Zjednoczonych w Digital Millennium Copyright Act (DMCA) z 1998 r. uwzględniono przepisy dotyczące ochrony cyfrowej, odpowiedzialności za naruszenia praw autorskich w środowisku internetowym oraz regulacje dotyczące tzw. *safe harbor* (bezpiecznej przystani) dla dostawców usług internetowych¹³. Rozwój technologii cyfrowych miał ogromny wpływ na dziedzinę praw autorskich. Z jednej strony umożliwił dostęp i dystrybucję dzieł dla szerokiej publiczności, co zwiększyło zainteresowanie kulturą i sztuką. Z drugiej – spowodował również wzrost naruszeń praw autorskich, kopiowania nielegalnych i nieuprawnionych treści oraz przyniósł wyzwania związane z ochroną praw własności intelektualnej w środowisku online¹⁴. Wraz z rozwojem technologii cyfrowych pojawiają się również nowe możliwości dla twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję, co stawia przed nami kolejne wyzwania dotyczące praw autorskich.

5. Adaptacja prawa autorskiego do nowych technologii

Początki przemysłu drukarskiego w XV w. stanowiły przełom w historii praw autorskich. Wynalezienie druku przez Gutenberga umożliwiło masową produkcję książek i innych materiałów piśmienniczych, co rodziło konieczność ustanowienia zasad ochrony praw autorskich. W miarę rozwoju technik druku, takich jak litografia czy reprodukcja maszynowa, kwestie praw autorskich stawały się coraz bardziej skomplikowane¹⁵. Kilka wieków później, wraz z wynalezieniem fotografii w XIX w., pojawiła się nowa forma tworzenia i reprodukcji dzieł sztuki. Fotografowie domagali się uznania swoich zdjęć za chronione prawem autorskim, co wywołało konieczność dostosowania istniejących

---

12 *Ibidem*, s. 121–123, 158–163.

13 The Digital Millennium Copyright Act of 1998, U.S. Copyright Office Summary, December 1998.

14 L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich...*, s. 157–170.

15 *Ibidem*, s. 92–93.

przepisów prawnych. Stopniowo fotografie zostały uznane za dzieła autorskie, co miało duży wpływ na rozwój fotografii jako formy sztuki¹⁶. Początek XX w. przyniósł rozwój przemysłu filmowego, który również stanowił wyzwanie dla prawa autorskiego. Filmy, jako kombinacja obrazu, dźwięku i narracji, stworzyły formę sztuki, która wymagała kolejnych regulacji prawnych. W wielu krajach ustanowiono specjalne przepisy dotyczące praw autorskich w kontekście filmu, regulujące kwestie takie jak prawa do adaptacji, dystrybucji i publicznego wyświetlania. Nadejście ery cyfrowej i Internetu było następnym przełomem: możliwość łatwego kopiowania, dystrybucji i udostępniania dzieł w formie cyfrowej także wymagała dostosowania istniejących przepisów prawa autorskiego do zmieniającej się rzeczywistości. W miarę rozwoju nowych technologii, takich jak druk, fotografia, film i Internet, prawo autorskie ewoluowało, aby uwzględnić kolejne wyzwania i możliwości. Wprowadzenie klarownych zasad dotyczących ochrony praw autorskich w kontekście nowych technologii było kluczowe dla zapewnienia uczciwego i sprawiedliwego traktowania zarówno twórców, jak i użytkowników tych dzieł. Konieczne było zachowanie równowagi między ochroną praw twórców a zachętami do innowacji i rozwoju technologicznego¹⁷.

6. Analiza koncepcji sprawiedliwości i uczciwości w kontekście przyznawania praw autorskich SI

Analiza koncepcji sprawiedliwości i uczciwości w kontekście przyznawania praw autorskich sztucznej inteligencji (SI) stawia przed nami wyzwania dotyczące równowagi między ochroną interesów twórców ludzkich a dostępem społeczeństwa do dzieł wygenerowanych przez maszyny. Istnieją odmienne perspektywy i podejścia do tego zagadnienia, odzwierciedlające różne wartości i cele społeczne. Podobnie jak w przypadku twórców ludzkich, istnieje argumentacja za uznaniem sztucznej inteligencji za twórcę dzieła, co prowadziłoby do przyznania praw autorskich algorytmom lub ich twórcom¹⁸. W takiej sytuacji należałoby zapewnić ochronę praw autorskich programom komputerowym lub algorytmom generującym różne treści. Jednakże równie istotne jest zapewnienie uczciwego i swobodnego dostępu społeczeństwu do dzieł sztuki i kultury generowanych przez SI. Uczciwość w tym kontekście oznacza uwzględnienie interesów społeczeństwa jako całości i zapewnienie im możliwości korzystania z takich wytworów. W praktyce zapewnienie równowagi między interesami twórców SI a interesami społeczeństwa staje się dużym wyzwaniem, jednak jest ona niezbędna dla

16 *Ibidem*, s. 200–203.

17 M. Świerczyński, Z. Więckowski, *Sztuczna inteligencja w prawie międzynarodowym. Rekomendacje wybranych rozwiązań*, Warszawa 2021.

18 M. Warszycki, *Wykorzystanie sztucznej inteligencji...*, s. 112–113.

zapewnienia sprawiedliwego traktowania wszystkich stron zaangażowanych w proces generowania i korzystania z tych wytworów. W analizie koncepcji sprawiedliwości i uczciwości w przyznawaniu praw autorskich SI istotne jest również uwzględnienie wartości kulturowych: dzieła tworzone przez SI mogą wpływać na kulturę i dziedzictwo społeczne, a tym samym przyczynić się do rozwoju kultury oraz doświadczenia społecznego.

7. Utwór stworzony z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w świetle prawa polskiego

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych zasadniczo prawo autorskie przysługuje osobie, która stworzyła dzieło¹⁹. Jednakże istnieją pewne wyjątki, o których mówi ta ustawa²⁰. W chwili stworzenia dzieła prawo autorskie automatycznie przypada na jego twórcę. Obecnie za twórców uznaje się osoby fizyczne, które wykazują indywidualny charakter w swojej działalności twórczej. Nurtujące pytanie dotyczy tego, czy działanie sztucznej inteligencji powinno być uznawane za twórcze, zwłaszcza gdy prowadzi do stworzenia dzieła, które mogłoby być postrzegane jako indywidualne i unikalne, nawet jeśli ludzki wkład w ten proces byłby minimalny lub jeśli by nie istniał²¹. Obecnie prawo autorskie nie przewiduje takich przypadków, co sprawia, że dzieła wygenerowane przez sztuczną inteligencję znajdują się w prawnej próżni. Jest to problematyczne, ponieważ brak jasnych wytycznych w tym zakresie może prowadzić do niepewności prawnej, zwłaszcza jeśli chodzi o to, czy takie dzieła mogą być chronione prawem autorskim i kto miałby prawo do tych wytworów w przypadku ich komercyjnego wykorzystania czy rozpowszechniania. Można również się zastanawiać, czy osoba odpowiedzialna za stworzenie algorytmów użytych przez sztuczną inteligencję w procesie twórczym może być uznana za twórcę dzieła. W dzisiejszym świecie, gdzie technologia rozwija się dynamicznie, niezbędne może się okazać rozważenie zmian w interpretacji istniejących przepisów dotyczących prawa autorskiego, aby uwzględnić nowe formy twórczości – generowane przy użyciu sztucznej inteligencji. Jednakże dopóki nie będzie jasnych przepisów regulujących tę kwestię, pozostanie wiele wątpliwości co do tego, jak taką twórczość traktować prawnie i jakie mogą być konsekwencje jej wykorzystania.

19 Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, art. 8 ust. 1, Dz.U. 1994, nr 24, poz. 83.

20 *Ibidem*, art. 8 ust. 3.

21 M. Świerczyński, Z. Więckowski, *Sztuczna inteligencja w prawie międzynarodowym...*, s. 105–115.

8. Analiza obecnych przepisów prawnych i praktyk stosowanych w różnych krajach w kontekście praw autorskich SI

Analiza obecnych przepisów prawnych i praktyk stosowanych w różnych krajach w kontekście praw autorskich sztucznej inteligencji ujawnia różnorodność podejść i wyzwań związanych z regulacją twórczości generowanej przez maszyny. Pierwotne prawo autorskie związane jest z osobą fizyczną będącą twórcą dzieła. Istnieją dwie możliwe strategie rozwiązania tego problemu. Według pierwszej dzieła wygenerowane przez sztuczną inteligencję nie podlegają prawom autorskim i mogą być swobodnie wykorzystywane przez każdego. Druga strategia zakłada, że prawa autorskie do takich dzieł przyznawane są osobie, która przyczyniła się do stworzenia odpowiedniego oprogramowania użytego do ich generacji²².

Pierwszą opcję można uargumentować promowaniem demokratyzacji dostępu do efektów rozwoju technologicznego. Z kolei druga opcja przemawia za tym, że przyznanie praw autorskich twórcy oprogramowania stanowi zachętę ekonomiczną do zaangażowania się w rozwój w tej dziedzinie oraz wynagrodzenie za wkład w tworzenie dzieł. W Wielkiej Brytanii przyjęto podobne rozwiązanie, gdzie za autora dzieł wygenerowanych komputerowo uznaje się osobę odpowiedzialną za konfigurację niezbędnego oprogramowania. To forma fikcji prawnej, która przyznaje prawa autorskie osobie odpowiedzialnej za umożliwienie powstania dzieła przez działanie, choć niebiorącej bezpośredniego udziału w procesie tworzenia. W Polsce, podobnie jak w Wielkiej Brytanii, prawa autorskie mogłyby być przyznane osobie odpowiedzialnej za algorytm użyty do ich stworzenia, jednak ochrona prawna miałaby charakter zbliżony do praw znaku towarowego lub przepisów dotyczących uczciwej konkurencji, zależny od popularności utworu²³. W Stanach Zjednoczonych, zgodnie z Copyright Office, tylko utwory stworzone przez ludzi mogą być rejestrowane na podstawie precedensowego wyroku *Feist Publications vs. Rural Telephone Service Company* z 1991 r.²⁴ W Australii wyrok w sprawie *Acohs Pty Ltd vs. Ucorp Pty Ltd* określił, że chociaż kody źródłowe generowane przez oprogramowanie nie są chronione jako oryginalne dzieła, same wytwory mogą być za takowe uznane. Jednakże sąd nie uznał ani użytkowników, którzy wprowadzali dane, ani twórców oprogramowania za autorów tych dzieł²⁵.

Istotną różnicą między systemami anglosaskimi a kontynentalnymi jest sposób rozumienia podmiotowego prawa autorskiego, co może wpływać na różnice w podejściu do kwestii autorstwa dzieł wygenerowanych

---

22 *Ibidem*, s. 109.

23 L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich...*, s. 216–229.

24 *Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co.*, 499 U.S. 340.

25 *Acohs Pty Ltd v Ucorp Pty Ltd* [2012] FCAFC 16.

komputerowo²⁶. System copyright, charakteryzujący się większym naciskiem na aspekty komercyjne, umożliwia często przyznanie praw do utworu osobie, która nie była jego twórcą. Jest to rzadziej spotykane w systemie prawa autorskiego, bardziej skupionym na ochronie indywidualnej twórczości i moralnych prawach twórcy. Jednakże w miarę globalizacji i harmonizacji prawa autorskiego różnice się zacierają. Przy tworzeniu regulacji dla nowych technologicznych zjawisk ważne jest kierowanie się podejściem utylitarnym, czyli szukanie rozwiązań przede wszystkim pod kątem ich użyteczności i ekonomicznej racjonalności, niezależnie od systemu prawnego, z którego pochodzą. Chociaż anglosaskie podejście sprzyja przyjęciu brytyjskiego rozwiązania w niektórych krajach, to nie wszystkie kraje z systemem copyright podzielają tę koncepcję. W krajach, gdzie przyjęto rozwiązanie oparte na brytyjskim, decyzja ta wynikała z woli ustawodawcy. Natomiast w tych, gdzie takiej regulacji nie ma, jak w USA czy Australii, sądy i organy administracji trzymają się tradycyjnej koncepcji, zgodnie z którą prawo do utworu przysługuje wyłącznie ludzkiemu twórcy. Jednak ze względu na wspomniany już globalny trend harmonizacji i zmiany w podejściu do praw autorskich pojawienie się regulacji podobnych do brytyjskich w innych krajach z systemem *droit d'auteur* wydaje się tylko kwestią czasu²⁷.

Obecnie regulacje prawne dotyczące praw autorskich w kontekście twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję są nadal w fazie rozwoju i adaptacji do zmieniającej się rzeczywistości technologicznej. W niektórych jurysdykcjach prawo autorskie przypisuje prawa wyłącznie ludzkim twórcom, co oznacza, że dzieła generowane przez maszyny mogą nie być automatycznie chronione prawem autorskim. Jednak coraz więcej krajów rozważa wprowadzenie zmian w zakresie rozszerzenia definicji autora w celu uwzględnienia twórczości generowanej przez SI. To podejście pozwala na przyznanie praw autorskich algorytmom lub ich twórcom, co umożliwi ochronę praw autorskich dzieł SI. Wprowadzenie specjalnych przepisów dotyczących praw autorskich SI mogłoby obejmować odpowiedzialność za dzieła wygenerowane przez maszyny, sposób zarządzania prawami autorskimi oraz kwestie odszkodowań w przypadku ich naruszenia. Wiele państw dąży do zapewnienia swobodnego dostępu do dzieł SI, np. poprzez promowanie licencji otwartych i wolnego oprogramowania. Twórczość generowana przez sztuczną inteligencję nie zna granic; istotne jest zatem harmonizowanie przepisów prawnych na szczeblu międzynarodowym. Wiele organizacji międzynarodowych, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych i Światowa Organizacja Własności Intelektualnej, podejmuje działania mające na celu opracowanie międzynarodowych ram prawnych dotyczących praw autorskich SI²⁸. Oto kilka studiów

26 L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich...*, s. 219–220.

27 I. Oleksiuk, *Założenia aksjologiczne autorskoprawnej ochrony twórczości w świetle rozwoju sztucznej inteligencji*, „Acta Iuris Stetinensis” 2017, nr 2, s. 254–257.

28 Powszechna konwencja o prawie autorskim zrewidowana w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r., Dz.U. 1978, nr 8, poz. 28.

przypadków z różnych porządków prawnych, prezentujących różne podejścia do problemu praw autorskich w kontekście sztucznej inteligencji.

W 2018 r. w Nowym Jorku sprzedano dzieło sztuki zatytułowane *Portrait of Edmond de Belamy*, które zostało wygenerowane przez algorytm SI. W wyniku tego wydarzenia pojawiły się pytania dotyczące tego, czy algorytm lub jego twórcy mogą być uznawani za autorów dzieła, a co za tym idzie, czy dzieło to podlega prawom autorskim²⁹. Sytuacja ta wywołała dyskusję na temat konieczności aktualizacji przepisów prawnych dotyczących praw autorskich w kontekście twórczości SI. Z kolei Japonia jest krajem znanym z innowacyjnego podejścia do kwestii praw autorskich w kontekście sztucznej inteligencji. W 2016 r. japoński Urząd Patentowy ogłosił, że algorytmy mogą być uznawane za autorów dzieł, pod warunkiem że spełniają pewne kryteria, takie jak oryginalność i twórcza wartość. W 2020 r. Parlament Europejski opublikował raport na temat sztucznej inteligencji, w którym zalecono zmiany w prawie autorskim w celu uwzględnienia twórczości generowanej przez SI – zaproponowano rozszerzenie definicji autora, wprowadzenie specjalnych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz regulacji dotyczących odpowiedzialności za treści wygenerowane przez algorytmy³⁰.

9. Wyzwania i propozycje rozwiązań prawnych mających na celu uregulowanie kwestii identyfikacji autorstwa

Wyzwania związane z identyfikacją i udowodnieniem twórcy w przypadku dzieł generowanych przez sztuczną inteligencję w kontekście działania na zasadzie uczenia maszynowego są wieloaspektowe i stwarzają wiele trudności zarówno technicznych, jak i prawnych. W przypadku twórczości generowanej przez SI opartej na uczeniu maszynowym trudno jest jednoznacznie określić autora dzieła. Algorytmy sztucznej inteligencji przetwarzają ogromne ilości danych, ucząc się na podstawie wzorców i reguł, co sprawia, że proces tworzenia dzieła staje się zdepersonalizowany. Tradycyjne pojęcie autora jako jednostki odpowiedzialnej za proces twórczy jest więc niewystarczające w przypadku SI, gdyż granica między twórcą a narzędziem staje się niejasna. Algorytmy SI przetwarzają dane, wyciągają wnioski i generują treści w sposób, który jest w dużej mierze zautomatyzowany i niezależny od ludzkiej interwencji. To prowadzi do pytań, czy to algorytmy, czy ich operatorzy powinni być uznawani za twórców dzieła. W przeciwieństwie do ludzkich twórców, którzy często dokumentują swój proces twórczy, algorytmy SI nie zapewniają

²⁹ A. Bar, *Prawo autorskie w erze sztucznej inteligencji. Uwagi na tle historii „Portretu Edmonda de Belamy”*, Warszawa 2022.

³⁰ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, *Sprawozdanie na temat wpływu sztucznej inteligencji, internetu rzeczy i robotyki na bezpieczeństwo i odpowiedzialność*, Bruksela, 19.2.2020, COM/2020/64 final.

takiej przejrzystości. Proces generowania dzieła przez sztuczną inteligencję jest często skomplikowany i trudny do zrozumienia dla osób z zewnątrz, co utrudnia uchwycenie tego procesu w celu udokumentowania i udowodnienia autorstwa. Algorytmy SI mogą być również wykorzystywane do manipulacji lub fałszerstw, co dodatkowo komplikuje identyfikację prawdziwego twórcy dzieła. Może to prowadzić do sytuacji, w których dzieła wygenerowane przez sztuczną inteligencję są wykorzystywane w sposób nieuczciwy lub szkodliwy, a jednocześnie trudno jest określić odpowiedzialność za te działania. Proponuje rozwiązania:

- rejestracja i certyfikacja – utworzenie specjalnych rejestrów dla algorytmów SI oraz procedur certyfikacji może ułatwić udowodnienie autentyczności i pochodzenia dzieła;
- odpowiedzialność operatorów SI – wprowadzenie zasad odpowiedzialności dla operatorów SI za dzieła wygenerowane przez ich algorytmy może pomóc w rozwiązaniu problemu przypisania autorstwa i zapewnić większą przejrzystość w procesie twórczym;
- standardy etyczne – opracowanie standardów etycznych dotyczących tworzenia i użytkowania SI może pomóc w zapewnieniu uczciwości, przejrzystości i odpowiedzialności w procesie generowania dzieł.

W celu skutecznego rozwiązania problemów związanych z identyfikacją i udowodnieniem twórcy w przypadku dzieł generowanych przez sztuczną inteligencję konieczne jest opracowanie kompleksowego podejścia, które będzie uwzględniać zarówno aspekty techniczne, jak i prawne, a także będzie promować uczciwość, transparentność i odpowiedzialność w procesie twórczym. Przypisanie autorstwa w kontekście sztucznej inteligencji, która działa na zasadzie uczenia maszynowego, stanowi istotne wyzwanie z uwagi na kilka kluczowych problemów:

- proces twórczy oparty jest na uczeniu maszynowym – algorytmy SI działające na zasadzie uczenia maszynowego przetwarzają ogromne ilości danych, ucząc się na podstawie wzorców i reguł wykrywanych w tych danych. Proces twórczy jest w dużej mierze zautomatyzowany i niezależny od świadomego działania człowieka, co sprawia, że tradycyjne pojęcie autora jako jednostki odpowiedzialnej za proces twórczy staje się problematyczne;
- brakuje jasnego podziału na twórcę i narzędzie – w przypadku SI opartej na uczeniu maszynowym trudno jest określić, czy to algorytmy, czy ich operatorzy powinni być uznawani za twórców dzieła. Proces generowania dzieła jest często skomplikowany i niejednoznaczny, co utrudnia jednoznaczne przypisanie autorstwa;
- różnorodność danych treningowych – algorytmy uczą się na podstawie danych treningowych, które mogą pochodzić z różnych źródeł i być często niejednoznaczne. To prowadzi do sytuacji, w której trudno jest określić, kto jest rzeczywistym twórcą dzieła, gdy algorytm wykorzystuje informacje z wielu różnych źródeł;

- trudności w udokumentowaniu procesu twórczego – w przeciwieństwie do ludzkich twórców, którzy często dokumentują swój proces twórczy, algorytmy SI nie zapewniają takiej przejrzystości;
- ryzyko manipulacji i fałszerstw.

W rezultacie przypisanie autorstwa w kontekście sztucznej inteligencji działającej na zasadzie uczenia maszynowego staje się znacznie bardziej skomplikowane i wymaga nowego podejścia technologicznego i prawnego, aby skutecznie radzić sobie z tymi problemami.

Poniżej przedstawiam kilka propozycji rozwiązań mających na celu uregulowanie kwestii autorstwa w przypadku dzieł wytworzonych przez sztuczną inteligencję.

Rozwiązania technologiczne:

- unikalne sygnatury cyfrowe – implementacja unikalnych sygnatur cyfrowych dla każdego dzieła generowanego przez SI mogłaby pomóc w identyfikacji konkretnych algorytmów lub modeli użytych do stworzenia dzieła. Te sygnatury mogłyby być zapisane w metadanych dzieła i służyć jako środek do weryfikacji jego autentyczności i pochodzenia;
- blockchain – wykorzystanie technologii blockchain do rejestrowania historii tworzenia modyfikacji dzieła mogłoby zapewnić niezmienną i transparentną ścieżkę dowodzenia autentyczności dzieła oraz udokumentowania udziału różnych algorytmów lub użytkowników w procesie twórczym;
- systemy monitorowania i audytu – opracowanie zaawansowanych systemów monitorowania i audytu, które śledziłyby proces generowania dzieł przez SI i zbierałyby informacje na temat udziału poszczególnych algorytmów lub użytkowników w tym procesie, mogłoby dać wgląd w proces twórczy i pomóc w udokumentowaniu autentyczności dzieła.

Rozwiązania prawne:

- rejestracja i certyfikacja – utworzenie specjalnych rejestrów dla algorytmów SI oraz procedur certyfikacji, które potwierdzałyby autentyczność i pochodzenie dzieła, mogłoby pomóc w uregulowaniu kwestii identyfikacji autorstwa. Przyznawanie certyfikatów autentyczności mogłoby stanowić dodatkowe narzędzie w procesie dowodzenia autorstwa dzieła;
- odpowiedzialność operatorów SI – wprowadzenie zasad odpowiedzialności dla operatorów SI za dzieła wygenerowane przez ich algorytmy może pomóc w rozwiązaniu problemu przypisania autorstwa. Operatorzy musieliby udowodnić autentyczność i pochodzenie dzieła oraz byłiby odpowiedzialni za zachowanie odpowiednich procedur zapewniających transparentność i uczciwość procesu twórczego;
- standardy etyczne – opracowanie standardów etycznych dotyczących tworzenia i użytkowania SI może pomóc w zapewnieniu uczciwości, przejrzystości i odpowiedzialności w procesie generowania dzieł.

Te standardy mogłyby określić zasady postępowania w przypadku identyfikacji autorstwa oraz kryteria oceny uczciwości działań operatorów SI.

Wyżej wymienione propozycje technologiczne i prawne są jedynie kierunkami działań mających uregulować kwestie identyfikacji autorstwa w przypadku dzieł generowanych przez sztuczną inteligencję. Konieczne jest dalsze badanie i rozwój tych rozwiązań oraz ich implementacja w praktyce w celu skutecznego radzenia sobie z wyzwaniami związanymi z przypisaniem autorstwa w kontekście SI działającej na zasadzie uczenia maszynowego.

10. Propozycje reformy prawa autorskiego w kontekście SI

Propozycje reformy prawa autorskiego w kontekście sztucznej inteligencji powinny uwzględniać specyficzne wyzwania związane z twórczością generowaną przez algorytmy i maszyny. Istnieje potrzeba rozszerzenia tradycyjnej definicji autora, aby uwzględnić również algorytmy SI jako potencjalnych twórców dzieł; w niektórych jurysdykcjach rozważa się już możliwość przyznania praw autorskich dla algorytmów SI lub ich twórców. W ramach reformy prawa autorskiego można rozważyć wprowadzenie mechanizmów umożliwiających rejestrację i ochronę praw autorskich dla dzieł generowanych przez sztuczną inteligencję, a także specjalnych przepisów prawnych dotyczących twórczości generowanej przez SI, które uwzględniałyby unikalne wyzwania związane z tą formą twórczości. Mogłyby to być regulacje odnoszące się do identyfikacji autora, zarządzania prawami autorskimi i odpowiedzialności za treści wygenerowane przez algorytmy. W ramach reformy prawa autorskiego należy uwzględnić kwestie odpowiedzialności za takie treści – operatorzy SI mogliby ponosić odpowiedzialność za wytwory swoich algorytmów, co mogłoby zachęcać do stosowania odpowiednich procedur zapewniających uczciwość i przejrzystość procesu twórczego. W celu zwiększenia dostępności do dzieł generowanych przez SI reforma prawa autorskiego mogłaby promować stosowanie otwartych licencji, które umożliwiają szerokie wykorzystanie i modyfikację dzieł przy jednoczesnym zachowaniu odpowiednich praw autorskich. Należy też dążyć do międzynarodowej harmonizacji przepisów dotyczących praw autorskich SI. Jest to istotne z uwagi na globalny charakter twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję i konieczność zapewnienia spójnych zasad ochrony praw autorskich na całym świecie. Propozycje reformy powinny być wynikiem szerokich konsultacji społecznych i eksperckich i powinny uwzględniać zarówno interesy twórców, użytkowników, jak i operatorów SI. Celem reformy powinno być dostosowanie prawa autorskiego do zmieniającej się rzeczywistości technologicznej oraz zapewnienie odpowiedniej ochrony praw autorskich dla wszystkich zaangażowanych stron.

11. Perspektywy rozwoju prawnego w obszarze praw autorskich i SI

Innowacje i rozwój sztucznej inteligencji mogą być wspierane przez prawo na wiele sposobów, zapewniając odpowiednią ochronę praw autorskich. Jednym z istotnych działań jest promowanie otwartego dostępu do danych niezbędnych do uczenia maszynowego i tworzenia algorytmów SI. Udostępnianie publicznych zbiorów danych oraz wyników badań może przyspieszyć rozwój nowych technologii i innowacji. Ułatwienie transferu technologii wymaga odpowiednich mechanizmów licencjonowania oraz udostępniania rozwiązań związanych z SI. Stosowanie otwartych licencji, a także tworzenie platform i programów wspierających wymianę technologii są w tym zakresie dobrymi praktykami. Badania i rozwój w dziedzinie SI zyskują na znaczeniu dzięki zachętom finansowym, takim jak ulgi podatkowe dla firm oraz finansowanie projektów naukowych i programów rozwojowych. Stabilność prawna oraz przewidywalność regulacyjna są kluczowe dla sprzyjającego środowiska innowacji – nadmierne obciążenia regulacyjne mogłyby hamować postęp technologiczny. Współpraca między przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi oraz akademickimi może być wspierana poprzez różnego rodzaju zachęty, granty oraz inicjatywy tworzące sieci wymiany wiedzy. Organizowanie konkursów, przyznawanie nagród oraz realizacja programów motywujących do opracowywania innowacyjnych rozwiązań z wykorzystaniem SI skutecznie pobudza kreatywność zarówno w środowisku naukowym, jak i biznesowym.

Wszystkie te propozycje mają na celu wspieranie innowacji i rozwoju sztucznej inteligencji, a jednocześnie zachowanie odpowiedniej ochrony praw autorskich. Przyszłe kierunki rozwoju prawa autorskiego w kontekście dalszego postępu technologicznego będą odzwierciedlać zmieniającą się naturę twórczości oraz wyzwania stawiane przez rozwój nowych technologii. Z uwagi na rosnącą rolę SI w procesie twórczym, prawo autorskie będzie musiało dostosować się do wyzwań związanych z przypisaniem autorstwa i ochroną praw autorskich dla dzieł generowanych przez SI. Konieczne będzie ustalenie odpowiedzialności za treści wygenerowane przez algorytmy oraz rozwiązanie kwestii identyfikacji i udowodnienia twórcy. Technologia blockchain może odgrywać coraz większą rolę w zarządzaniu prawami autorskimi poprzez zapewnienie niezmiennego rejestru praw autorskich oraz automatyzację procesów licencjonowania i rozliczania; *smart contracts* ('inteligentne umowy', programy komputerowe działające na technologii blockchain) mogą być wykorzystywane do automatycznego egzekwowania warunków umów licencyjnych; technologie oparte na SI, takie jak systemy automatycznego wykrywania naruszeń praw autorskich, mogą pomóc w skutecznym monitorowaniu i egzekwowaniu praw autorskich w Internecie. Jednocześnie konieczne będzie uwzględnienie kwestii prywatności i wolności słowa. Dalszy rozwój technologii cyfrowych, takich jak sztuczna inteligencja, wirtualna rzeczywistość czy blockchain, będzie wymagał dostosowania praw autorskich do nowych form twórczości oraz sposobów dystrybucji i wykorzystania dzieł w środowisku

cyfrowym. W obliczu globalizacji i transgranicznego charakteru działań w obszarze praw autorskich istotne będzie dążenie do międzynarodowej harmonizacji przepisów oraz zawieranie umów międzynarodowych mających na celu ułatwienie współpracy i ochrony praw autorskich na skalę światową. W kontekście wzrostu znaczenia otwartych licencji i wolnego dostępu do kultury prawo autorskie będzie musiało uwzględnić potrzebę równowagi między ochroną praw autorskich a promowaniem innowacji, edukacji i dostępu do kultury dla wszystkich.

12. Wnioski

Rozwój sztucznej inteligencji stawia przed prawem autorskim wyzwanie, jakim jest konieczność elastycznego dostosowania regulacji do zmieniającej się rzeczywistości technologicznej. W szczególności należy rozważyć, czy tradycyjne definicje twórcy i utworu są wystarczające, czy też wymagają rozszerzenia na przypadki, w których SI ma znaczący wkład w tworzenie dzieła. Brak jasnych przepisów prowadzi do problemów z uznawaniem praw autorskich, co może hamować innowacje i zniechęcać do inwestowania w technologie związane z SI. Jednym z kluczowych wyzwań jest trudność w identyfikacji podmiotu odpowiedzialnego za dzieło – twórcą może być: 1) człowiek, który stworzył algorytm, 2) sam algorytm lub 3) użytkownik, który go zastosował. W związku z tym istnieje potrzeba wypracowania nowych zasad dotyczących odpowiedzialności za treści generowane przez SI, aby zagwarantować odpowiednią ochronę prawną i zapewnić wynagrodzenie dla osób i podmiotów, które mają wkład w proces twórczy. Proponowane rozwiązania prawne obejmują m.in. wprowadzenie przepisów, które precyzowałyby prawa i obowiązki związane z dziełami SI, oraz promowanie otwartych licencji, które ułatwiałyby dostęp do generowanych treści. Dzięki otwartym licencjom możliwe jest promowanie innowacji i szerokiego dostępu do kultury, co może wpływać na rozwój społeczny i technologiczny, nie ograniczając możliwości ochrony praw twórców. Konieczna jest dalsza współpraca między prawnikami, technologami, naukowcami i społecznością użytkowników SI, aby wypracować regulacje równoważące ochronę praw autorskich z promocją innowacji. Współpraca ta pozwoli na uwzględnienie różnych perspektyw i potrzeb, co jest kluczowe dla stworzenia zrównoważonego systemu prawnego.

Hipoteza zakładała, że dynamiczny rozwój SI wymaga równowagi między ochroną praw autorskich a promocją innowacji. Wyniki analizy potwierdzają, że obecne przepisy prawne nie nadążają za szybkim rozwojem technologii SI, co prowadzi do konfliktu interesów między ochroną praw a wolnością twórczą i innowacyjną. Istnieje potrzeba wypracowania nowych modeli zarządzania prawami autorskimi, które będą uwzględniać specyfikę twórczości generowanej przez SI, aby z jednej strony zapewnić uznanie i wynagrodzenie dla twórców SI, a z drugiej – nie hamować postępu technologicznego. Odpowiednie

regulacje powinny: wspierać twórców i użytkowników SI poprzez jasne zasady dotyczące własności intelektualnej, promować otwarty dostęp do zasobów kultury oraz chronić innowacje bez nakładania nadmiernych ograniczeń prawnych. Wprowadzenie specjalnych przepisów prawnych oraz otwartych licencji może przyczynić się do utrzymania równowagi między ochroną praw a rozwojem technologicznym, co jest kluczowe dla przyszłości twórczości w erze sztucznej inteligencji.

Bibliografia

- Acohs Pty Ltd v Ucorp Pty Ltd [2012] FCAFC 16.
- Bar A., *Prawo autorskie w erze sztucznej inteligencji. Uwagi na tle historii „Portretu Edmonda de Belamy”*, Warszawa 2022.
- Chłopecki A., *Sztuczna inteligencja – szkice prawnicze i futurologiczne*, Warszawa 2020.
- Feist Publications, Inc., v. Rural Telephone Service Co., 499 U.S. 340.
- Górnicki L., *Rozwój idei praw autorskich – od starożytności do II wojny światowej*, Wrocław 2013.
- Kaplan J., *Sztuczna inteligencja. Co każdy powinien wiedzieć*, Warszawa 2019.
- Kasperski M.J., *Sztuczna inteligencja*, Gliwice 2003.
- Kurosz K., *Zawieranie umów przez sztuczną inteligencję (systemy autonomiczne) a wady oświadczeń woli – wprowadzenie do problemu*, w: *Czynić postęp w prawie – księga jubileuszowa dedykowana Profesor Birucie Lewaszkiwicz-Petrykowskiej*, W. Robaczyński (red.), Łódź 2017.
- Oleksiuk I., *Założenia aksjologiczne autorskoprawnej ochrony twórczości w świetle rozwoju sztucznej inteligencji*, „Acta Iuris Stetinensis” 2017, nr 2.
- Różankowski K., *Sztuczna inteligencja. Rozwój, szanse i zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Warszawskiej Wyższej Szkoły Informatyki” 2007, z. 2.
- Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, *Sprawozdanie na temat wpływu sztucznej inteligencji, internetu rzeczy i robotyki na bezpieczeństwo i odpowiedzialność*, Bruksela, 19.2.2020, COM/2020/64 final.
- Świerczyński M., Więckowski Z., *Sztuczna inteligencja w prawie międzynarodowym. Rekomendacje wybranych rozwiązań*, Warszawa 2021.
- The Digital Millennium Copyright Act of 1998, U.S. Copyright Office Summary, December 1998.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. 1994, nr 24, poz. 83.
- Warszycki M., *Wykorzystanie sztucznej inteligencji do predykcji emocji konsumentów*, Warszawa 2019.
- Zalewski T., *Prawo sztucznej inteligencji*, Warszawa 2020.

Wyzwania i perspektywy praw autorskich w kontekście prac generowanych przez sztuczną inteligencję

Abstrakt

Sztuczna inteligencja (SI) jest coraz bardziej zaawansowana oraz wytwarza autentyczne i złożone treści artystyczne, literackie i muzyczne. Wraz z jej rozwojem pojawiają się istotne pytania dotyczące praw autorskich: Czy dzieła wygenerowane przez SI powinny być uznawane za chronione prawem autorskim? Jak można skutecznie zarządzać prawami autorskimi w przypadku twórczości generowanej przez SI? Celem artykułu jest analiza aktualnych kwestii związanych z prawami autorskimi w kontekście twórczości generowanej przez sztuczną inteligencję, z uwzględnieniem różnorodnych aspektów prawnych, technologicznych, etycznych i społecznych, a także zaproponowanie rozwiązań i omówienie perspektyw rozwoju prawnego w tym obszarze. Praca opiera się na interdyscyplinarnym podejściu – łączy w sobie analizę prawną, studia przypadków oraz opinie ekspertów w dziedzinie prawa autorskiego i sztucznej inteligencji. Przeprowadzona analiza porównawcza istniejących przepisów prawnych oraz praktyk stosowanych w różnych krajach pozwoli zidentyfikować najbardziej efektywne rozwiązania.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, dzieła generowane przez SI, prawo autorskie, postęp technologiczny, zarządzanie prawami autorskimi

Challenges and Perspectives of Copyright in the Context of AI-Generated Works

Abstract

Artificial Intelligence (AI) is becoming increasingly advanced and capable of generating authentic and complex artistic, literary, and musical content. As AI continues to evolve, significant questions arise regarding copyright law. Should AI-generated works be protected under copyright law? How can copyright be effectively managed in the case of AI-generated creations? This article aims to analyze contemporary challenges and perspectives related to copyright in the context of Artificial Intelligence, taking into account legal, technological, ethical, and social dimensions. The objective is to examine current issues surrounding AI-generated works and to propose potential solutions and directions for legal development in this area. The study adopts an interdisciplinary approach, combining legal analysis, case studies, and expert opinions from the fields of copyright law and artificial intelligence. A comparative analysis of existing legal frameworks and practices across various countries is conducted to identify the most effective and balanced approaches.

Keywords: Artificial Intelligence, AI-generated works, copyright law, technological advancements, copyright management